

Lauka diena: Pākšaugu audzēšanas prakses z/s "Rožkalni"

PROJEKTA "EKONOMISKI PAMATOTA PĀKŠAUGU INTEGRĒŠANA LAUKKOPĪBAS SISTĒMĀS ES ZALĀ KURSA MĒRĶU ĪSTENOŠANAI: SLĀPEKĻA PIESAISTE UN PRODUKTĪVA RAŽAS IZMANTOŠANA" (NR. 24-00-COLA1601-000014) PARTNERU - LAUKSAIMNIEKU, ZINĀTNIEKU UN KONSULTANTU, DALĪŠANĀS ZINĀŠANĀS UN PIEREDZE PAR PĀKŠAUGU AUDZĒŠANAS PRAKSI UN TĀS PILNVEIDOŠANAS IESPĒJĀM.

Semināra laikā tiks fotografēts/filmēts, un šie materiāli var tikt izmantoti publicitātes nolūkos

DARBA KĀRTĪBA:

2025. GADA 07. JŪLIJS.

NO 10.00 Ierašanās saimniecībā, reģistrācija

11.00 –
12.20

Par projektu: mērķi un uzdevumiem, plānotās aktivitātes
Sanita Zute, Dr. agr., projekta vadītāja, AREI vadošā pētniece

Pākšaugu audzēšana: teorija un prakse agronomu skatījumā
Viktors Adijāns, VAKS KS

Par saimniecību "Rožkalni" - pieredze pākšaugu audzēšanā
Gatis Pētersons, z/s "Rožkalni"

Projektā "Progresīva zemkopības sistēma kā pamats vidi saudzējošai un efektīvai Latvijas augkopībai" gūtās atziņas
Ieva Leimane, SIA "Edo Consult"

NO 12.20
LĪDZ
14.30

z/s Rožkalni lauku pupu ražošanas izmēģinājumu lauku apskate,
ekspertu viedokļi, jautājumi, diskusijas
moderators Māris Korņejevs, VAKS KS

Eiropas Savienības Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna 2023. - 2027.gadam Intervences (pasākuma) LĀ 16 - "Atbalsts Eiropas Inovāciju partnerības darba grupu projektu īstenošanai" aktivitātes "EIP darba grupas projekts nozares līmenī"

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

2027
Lauksaimniecības
attīstības programma

Zemkopības ministrija

Lauku atbalsta dienests

"ROŽKALNI", SMILTENES PAGASTS, SMILTENES NOVADS, LV-4729.

TĒMAS AKTUALITĀTE 2023./2024.:

Tauriņziežu / pākšaugu īpatsvara palielināšana saimniecībās.

- Pākšaugu **platību pieaugums ir lēns** un pa gadiem svārstīgs. LV kopējās pākšaugu un graudaugu/pākšaugu mistru platības 2023. gadā bija vien 6,9% no laukaugu sējumiem aramzemēs, kas ir 3x mazāk nekā pākšaugi varētu tikt iekļauti augu maiņā, ievērojot labu agronomisko praksi.
- **Lauksaimnieku attieksme ir atturīga**, pamatojot to ar pākšaugu ražu produktivitātes nestabilitāti, vietējā tirgus pieprasījuma neprognozējamību (2023.) - > **jauni pārstrādes uzņēmumi LV 2024**
- **Trūkst tiešas sasaistes starp primāro ražotāju un pārstrādi** un savstarpēja ieinteresētība veidot visus ķēdes posmus aptverošu ilgtspējīgu sistēmu šajā jomā - > **Aloja Starkelsen (zirņi) Golden Field Factory (zirņi + Liepājā, 2024.; ASNS Ingredient (zirņi) , LATRAPS, Jelgavā; KS Jurgensburg AGRO (zirņi +) Zaubē** - ... nav skaidri kvalitātes kritēriji

TĒMAS AKTUALITĀTE 2023./2024.:

Tauriņziežu / pākšaugu īpatsvara palielināšana saimniecībās.

- Kā novērtēt patieso labumu no dažādu pākšaugu sugu audzēšanas?
 - *Graud/sēklu raža / proteīnraža, t ha⁻¹ + **bioloģiskā slāpekļa piesaiste** augu sekā*

Pākšaugu suga	Sējplatības LV, 2024, ha (LAD)	Teorētiski piesaistītais N, kg ha ⁻¹
Lauku pupas	34801	80 - 200
Zirņi + graudaugu mistros	31744 + 5668	50 - 150
Vīķi + graudaugu mistros	514 + 2034	50 - 120
Lupīna (šaurlapu, dzeltenā, saldā)	35	80 - 200
Soja	407	50 - 180

- Kā novērtēt riskus no dažādu pākšaugu platību pieauguma?

Slimības, kaitēkļi.... vieta augu maiņā, sausuma stress

PĀKŠAUGI_N

Projekta Nr. 24-00-COLA1601-000014

PROJEKTA MĒRĶIS:

Rast mūsdienīgus risinājumus ekonomiski pamatotai pākšaugu integrācijai saimniecību augu maiņās, pilnveidojot **pākšaugu audzēšanas tehnoloģijas** un veicinot vietējo pākšaugu **pārstrādes iespējas**

*) bioloģiskā slāpekļa (N) piesaistes un potenciālās pārneses novērtēšana, lai ekonomiski pamatotu dažādu pākšaugu sugu pienesumu (*proteīnraža, papildus N augmaiņā*)

*) vietējo pākšaugu daudzveidības palielināšanai – *pupas, zirņi -> lupīna*

*) iegūtās ražas vietējās pārstrādes dažādošanai – *alternatīvas eksportam, cietes un proteīna rūpnīcām*

PROJEKTA UZDEVUMI:

- 1) izstrādāt **ekonomisko pamatojumu** konkrētu, tostarp jaunu, pākšaugu sugu iekļaušanai augu maiņā, ņemot vērā audzēšanas apstākļus saimniecībās un izvēlēto saimniekošanas sistēmu (*produktivitāte un N aprīte integrētā vai bioloģiskā saimniekošanā*);
- 2) sagatavot vietējiem apstākļiem piemērotāko **pākšaugu sugu ražošanas rokasgrāmatu**, dodot agronomiskās un ekonomiskās efektivitātes novērtējumu šobrīd saimniecībās pielietoto pākšaugu audzēšanas praksēm un ražošanas izmēģinājumos adaptētajiem **inovatīviem tehnoloģiskajiem risinājumiem**;
- 3) piedāvāt **jaunus risinājumus pākšaugu pārstrādei**, iekļaujot līdz šim maz audzētu proteīnaugu sugas, piem, lupīnas (*pirmapstrādes metodes un izejvielas jauniem produktiem*).

EIP darba grupa un darbības virzieni:

Augkopība:

Integrētā
saimniekošana

- z/s Rožkalni, Smiltenes nov.
- z/s Vīksnas, Dobeles nov.
- SIA Iecavnieks & Co, Bauskas nov.

Pārstrāde :

Bioloģiskā
saimniekošana

- z/s Kaņepītes, Valmieras nov.
- z/s Liepkalns, Rēzeknes nov.

- SIA Iecavnieks & Co
- z/s Kaņepītes
- z/s Liepkalns

LOPBARĪBA
un/vai
PĀRTIKA (BIO)

Konsultanti - ekonomika :

- SIA EDO Consult

Eksperti :

- AREI - zinātnieki
- KS VAKS – konsul.
- LBLA – NVO/bio.

Ekonomiski pamatota pākšaugu integrēšana laukkopības sistēmās ES Zaļā kursa mērķu īstenošanai: slāpekļa piesaiste un produktīva ražas izmantošana

Projekts piedāvā:

- Rast mūsdienīgus risinājumus ekonomiski pamatotai pākšaugu iekļaušanai saimniecību augu maiņās
- Novērtēt dažādu pākšaugu sugu bioloģiskā slāpekļa piesaistes un pārnēsas potenciālu
- Rosināt ieviest jaunas un pilnveidot esošās pākšaugu audzēšanas prakses
- Novērtēt vietējo pākšaugu kvalitāti un veicināt to pārstrādes dažādošanu

Vadošais partneris – APP “Agroresursu un ekonomikas institūts”

Projekta partneri:

- Valkas novada Smiltenes pagasta ZS “ROŽKALNI”
- Dobeles novada Vītiņu pagasta ZS “Vīksnas”
- Valmieras novada Kocēnu pagasta ZS “KANĒPĪTES”
- Rēzeknes novada Ilzeskalna pagasta ZS “LIEPKALNS”
- SIA “Iecavnieks & Co”
- SIA “Eda Consult”
- Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība “VAKS”
- Biedrība “Latvijas Bioloģiskās Lauksaimniecības asociācija”

REZULTĀTU IEGUVES METODES UN PLĀNOTAIS LAIKS

1.01.2025.

Tehnoloģijas ražošanas
izmēģinājumi
(3.sezonas)

Saimniecību prakses
monitorings
(3 sezonas)

Ražas kvalitātes
izvērtējums laboratorijās
(3 sezonas)

Pārstrādes
eksperimenti
(lopbarība/pārtika)
(2 ražas gadi)

Ekspertu darba
grupas

Diskusijas ar
interesentiem

Pieredzes apmaiņa

Ekonomiskā analīze

28.02.2028.

9/5/2025

2. AKTIVITĀTE "Pākšaugu produktivitāte un slāpekļa piesaiste saimniecību augu maiņās" PRODUKTIVITĀTE

aktivitātes vadošais partneris – AREI)

2.1 Jaunu pākšaugu sugu un/vai jaunu tehnoloģisko elementu ieviešana saimniecību praksē:

z/s Rožkalni, z/s Vīksnas, z/s Kaņepītes, SIA Iecavnieks & Co, z/s Liepkalns + eksperti

- 2.1.1. Pākšaugu ražošanas izmēģinājumi saimniecībās: produktivitāte un tehnoloģiju salīdzinājums
- 2.1.2. Pākšaugu ražošanas izmēģinājumi saimniecībās: produktivitāte un N pārnese augu maiņā
- 2.1.3. Dažādas lupīnu sugas/šķirnes (saldā, šaurlapu), to produktivitātes salīdzinājums (z/s Vīksnas)

2.2. Pākšaugu produktivitāte saimniecībās – saimniecību pieredze

2.2.1. Pākšaugu prakses apsekojums saimniecībās – ap 60 saimn.

3. AKTIVITĀTE "Vietējo pākšaugu kvalitāte pārstrādei" KVALITĀTE

(aktivitātes vadošais partneris : AREI)

- 3.1. vietējo pākšaugu ražas kvalitātes novērtējums - **AREI**
- 3.2. vietējie pākšaugi kā izejviela daudzkomponentu proteīnbarības ražošanai – **SIA Iecavnieks + eksperti**
- 3.3. vietējie pākšaugi kā izejviela funkcionālai pārtikai – **z/s Kaņepītes, z/s Liepkalns + eksperti**

4. AKTIVITĀTE «Pākšaugi augu maiņā – tehniski ekonomiskais pamatojums" EKONOMIKA

(akt.vad.part. aktivitātes vadošais partneris : SIA EDO Consult)

- 4.1. tirgus potenciāla novērtējums
- 4.2. pākšaugu ražošanas izmaksu novērtējums

5. AKTIVITĀTE Zināšanu pārnese

(aktivitātes vadošie partneri : LBLA un VAKS KS)

- 5.1 Semināri/lauku dienas:
 - 2025. – z/s Rožkalni
 - 2026 – z/s Vīksnas un z/s Liepkalns
 - 2027 – SIA Iecavnieks&Co un z/s Kaņepītes
- 5.2. Pieredzes apmaiņas braucieni
 - pieredze Igaunijā / KS VAKS (8.07.2025.)
 - pieredze Lietuvā / LBLA (14.07.2025.)
- 5.3. Kontaktu veidošana ar ES EIP grupu pārstāvjiem / LBLA
- 5.4. Projekta noslēguma seminārs/konference 2028. gada februārī
- 5.5. Rekomendāciju - e-grāmatas un gala ziņojuma sagatavošana / AREI

Turpinājums sekos

z/s Vīksnas 14.05.25.

SIA Iecavnieks 15.06.25.

z/s Kaņepītes 14.05.25 un 18.06.25.

z/s Liepkalns 19.06.25.

